

Oppervlaktewaterbalans rond Oosterdokskade Update 2010

Auteur

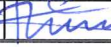
T.P. Timmermans

Opdrachtgever

Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam
Contactpersoon: dhr. A. Theeuwes

Projectnummer

65164

Documentnummer: 53515			
autorisatie	naam	paraaf	datum
opstelling	T.P. Timmermans		24-6-10
controle	I.C. Calvelage		24-6-10
vrijgave	T.P. Timmermans		24-6-10

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Basisinformatie en uitgangspunten.....	4
2.1.	Basisinformatie	4
2.2.	Uitgangspunten.....	4
3	Relevante regelgeving en beleid.....	5
4	Oppervlaktewaterbalans.....	6
4.1.	Beschrijving projecten	6
4.1.1.	Aanleg ODE brug.....	6
4.1.2.	Verlengen Zouthaven	8
4.1.3.	Herinrichting Prins Hendrikkade	9
4.1.4.	Herinrichting Oosterdokskade	10
4.1.5.	Herinrichting touringcarplatform	11
4.1.6.	Aanleg kade-uitbreiding zuidoostzijde stationseiland nabij fietsbrug over Oostertoegang	13
4.1.7.	Ontmanteling tijdelijke busstation	14
4.1.8.	Afbraak verbindingsdam Oosterdokskade	15
4.2.	Oppervlaktewater in de tijd	17
5	Conclusies	18
6	Bronvermelding	19
	BIJLAGE 1 – Hoofdstuk demping uit de beleidsnota “Inrichting, Gebruik en Onderhoud van wateren en oevers”	1

1 Inleiding

Figuur 1: Onderzoeksgebied

In de omgeving van de Oosterdoksade in Amsterdam zijn meerdere projecten van verschillende gemeentelijke diensten in uitvoering of ontwikkeling, waarvoor het oppervlaktewater gedempt of uitgebreid moet worden. Eén van deze projecten is de aanleg van de Oosterdokseilandbrug (ODE brug) over het Oosterdok. Door de aanleg van de landhoofden en brugpijler van deze brug zal een klein wateroppervlak gedempt worden, terwijl bij sommige andere projecten extra wateroppervlak wordt gecreëerd.

Voor het dempen van oppervlaktewater moet een keurontheffing aangevraagd worden bij de waterbeheerder (Waternet / Waterschap Amstel, Gooi en Vecht) [bron 1]. Bij deze ontheffingsaanvraag moet aangetoond worden dat de totale hoeveelheid oppervlaktewater niet afneemt.

Ingenieursbureau Amsterdam (IBA) heeft in 2007 voor Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam (OGA) een oppervlaktewaterbalans opgesteld om te kijken of bij de uitvoering van de verschillende projecten de totale hoeveelheid oppervlaktewater en daarmee de hoeveelheid waterberging in stand blijft [bron 2].

Sinds enige tijd is echter een nieuw gemeentelijk project in voorbereiding met een tijdelijk effect op de hoeveelheid oppervlaktewaterberging, namelijk de nieuwe onder-grondse parkeergarage onder het Oosterdok. Daarnaast wordt de lage kade van de Prins Hendrikkade tussen hoek Amrath Hotel en pier 0 een stuk naar het Oosterdok opgeschoven, waardoor de hoeveelheid oppervlaktewater afneemt.

Deze rapportage is een update van de oppervlaktewaterbalans uit 2007, waarin de bovenstaande wijzigingen opgenomen zijn. De rapportage kan worden gebruikt bij de watertoets (=overlegproces met de waterbeheerder) en de onderbouwing van ontheffingsaanvragen op de Keur.

2 Basisinformatie en uitgangspunten

2.1. Basisinformatie

We hanteren de volgende basisinformatie:

- tekening Uitbreiding busdek, Details [bron 3];
- tekening Verbreding busbaan, Nieuw gedeelte [bron 4];
- tekening ODE brug en fietsbrug Amsterdam [bron 5];
- schets Touringcarplatform [bron 6];
- tekening kade Prins Hendrikkade [bron 7].

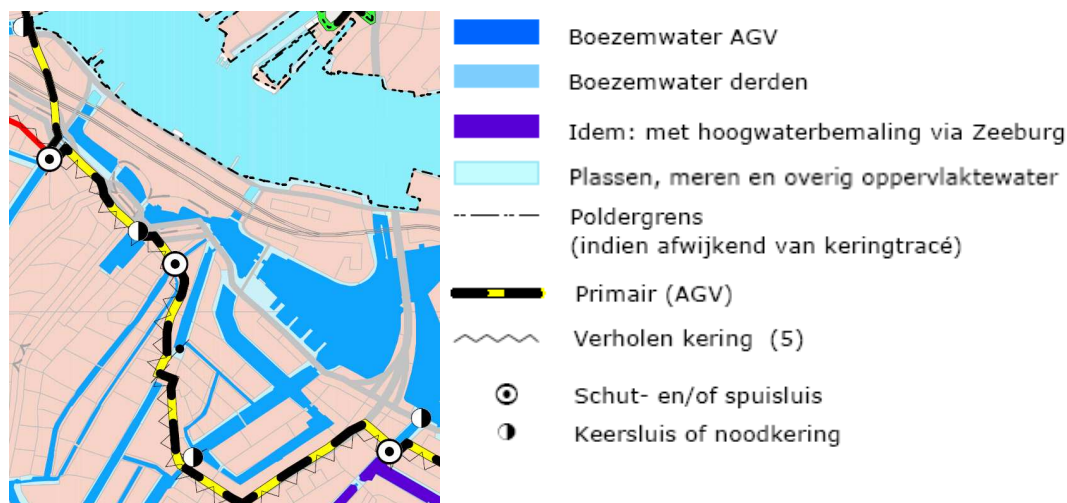
2.2. Uitgangspunten

We hanteren de volgende uitgangspunten:

- De volgende projecten vallen binnen het plangebied en worden meegenomen in de oppervlaktewaterbalans. Tevens worden de initiatiefnemers genoemd:
 - ODE brug, project van Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam (OGA);
 - Zouthaven, project van OGA;
 - Prins Hendrikkade, project van dienst Infrastructuur, Verkeer en Vervoer (dIVV);
 - Oosterdokskade, project van Oosterdokseiland Ontwikkeling Amsterdam C.V. (OOA);
 - touringcarplatform, project van OGA;
 - kade-uitbreiding zuidoostzijde Stationseiland nabij fietsbrug over Oostertoegang, project van dIVV (kade Stationseiland) en OGA (kade Oosterdokskade);
 - tijdelijke busstation, project van OGA;
 - verbindingsdam Oosterdokskade, project van OGA;
 - parkeergarage onder het Oosterdok, project van stadsdeel Centrum.
- Er wordt enkel gekeken naar de balans tussen de aanleg en het dempen van oppervlaktewater. Voor het aanbrengen van extra verharding moet men volgens de Keur van AGV [bron 1] ook extra oppervlaktewater aanbrengen. Aangezien voor de meeste projecten nog niet duidelijk is hoeveel verharding er aangelegd of verwijderd wordt en de hoeveelheid extra verharding slechts met 10% extra oppervlaktewater gecompenseerd hoeft te worden, is de benodigde compensatie voor de extra verharding in dit project niet meegenomen.

3 Relevante regelgeving en beleid

Het oppervlaktewater van het Oosterdok waar alle projecten rond plaats vinden, ligt in het deel van de Noordzeekanaalboezem dat AGV/Waternet beheert (zie Figuur 2) [bron 8].

Figuur 2: Plangebied op Keurkaart AGV [bron 8]

Waternet heeft eisen opgesteld voor het werken in, op en nabij de wateren die binnen haar beheergebied vallen. Deze eisen zijn als artikelen opgenomen in de Keur [bron 1]. Voor de aanleg van de ODE brug is onder andere het onderstaande artikel van belang.

“Artikel 3.2.1 Verboden handelingen

1 Het is verboden zonder vergunning van het bestuur primaire, secundaire en tertiaire wateren:

- Direct of indirect met elkaar of met andere wateren in verbinding te brengen;
- Geheel of gedeeltelijk te dempen;
- Van richting, vorm, afmeting of constructie te veranderen.
- In afwijking van het gestelde in Lid c het wateroppervlak te vergroten zonder dit vooraf te melden aan het hoogheemraadschap.” [bron 1]

Om toch wateren geheel of gedeeltelijk te dempen voor het aanleggen van de brug moet men een Watervergunning aanvragen. Om een Watervergunning te kunnen verkrijgen moet men voldoen aan de beleidseisen van Waternet, die zijn weergegeven in de beleidsnota “Inrichting, Gebruik en Onderhoud van wateren en oevers” [bron 9]. Het hoofdstuk over demping van deze beleidsnota is opgenomen als bijlage 1. In dit hoofdstuk wordt onder andere aangegeven:

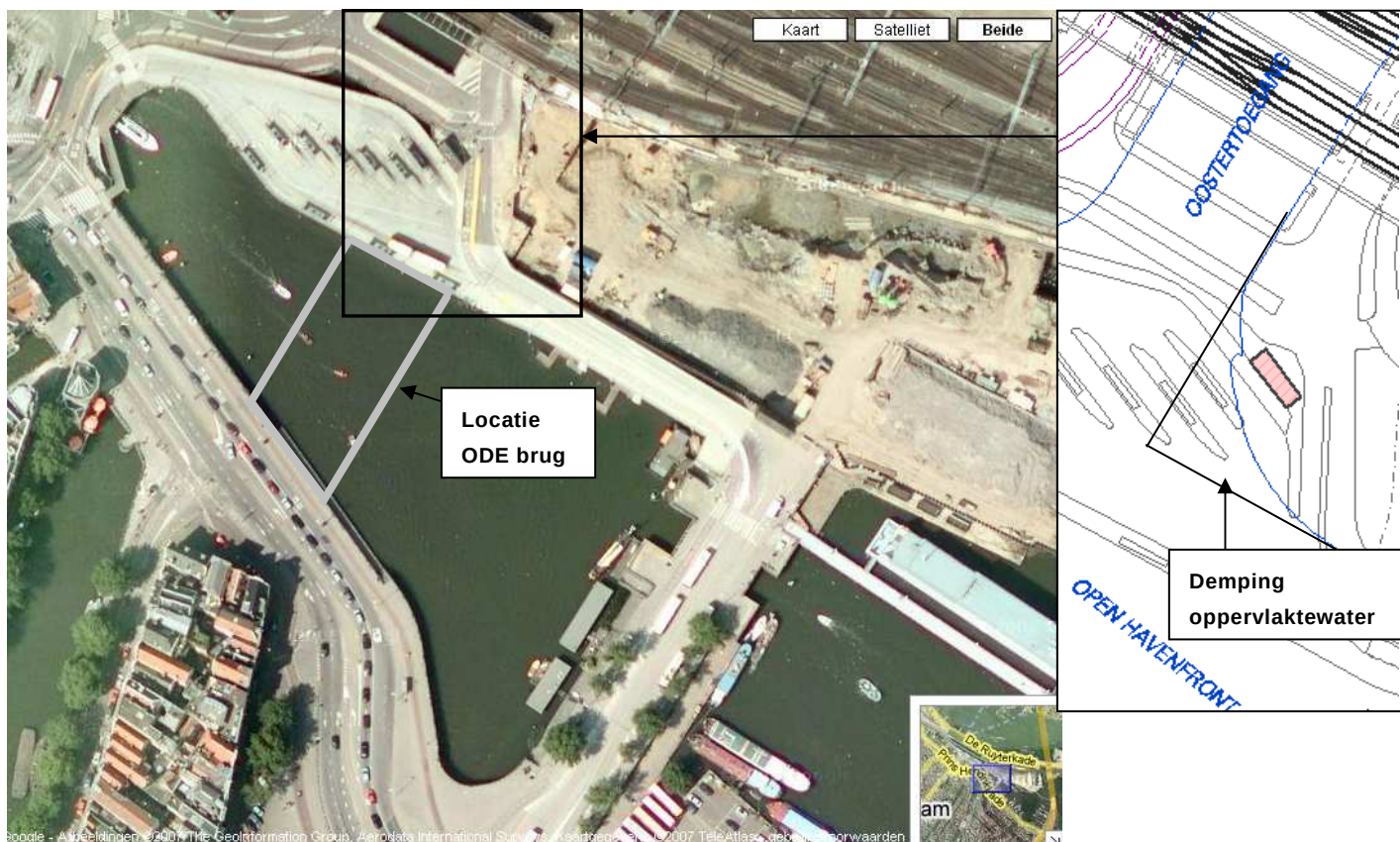
“Beleidsregel 1-8

Voor elk gedeelte oppervlaktewater dat wordt gedempt dient elders in hetzelfde peilgebied minimaal een even groot gedeelte open water gecreëerd te worden. Dit op zodanig wijze dat andere functies of gebruiksvormen niet negatief worden beïnvloed.” [bron 9]

4 Oppervlaktewaterbalans

4.1. Beschrijving projecten

4.1.1. Aanleg ODE brug

Figuur 3: ODE brug

Over de Oosterdokskade wordt een nieuwe brug aangelegd ter vervanging van de verbindingsdam van de Oosterdokskade. De brug heeft een breedte van 26,5 m en zal bestaan uit twee overspanningen van 35 en 45 m met één tussenpijler. De zuidelijke kademuur ter plaatse van de ODE brug wordt vernieuwd en circa 3 meter in de richting van het water verplaatst (buiten de gedeeltelijk verlaagde kade). Hierdoor zal circa 85 m² oppervlaktewater gedempt worden. Het tijdelijke busplatform dat momenteel gesloopt wordt staat op palen boven het water, bij de noordelijke kademuur wordt een hoek van circa 330 m² oppervlaktewater gedempt. Bij de aanleg van de middenpijler van de ODE brug zullen tijdelijke damwanden geplaatst worden om “in den droge” te kunnen werken, hierdoor wordt 175 m² oppervlaktewater tijdelijk van het watersysteem onttrokken.

Na realisatie van de brugpijler kunnen de damwanden weer worden getrokken en zal er weer 120 m² oppervlaktewater terug komen bij het watersysteem.

Project ODE brug	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Zuidelijke landhoofd	permanent	85	0	- 85
Noordelijke landhoofd	permanent	330	0	- 415
Aanleg Middenpijler	tijdelijk	175	0	- 590
Middenpijler	permanent	0	120	- 470
Totaal				- 470 m²

Tabel 1: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door aanleg ODE brug

4.1.2. Verlengen Zouthaven

Figuur 4: Zouthaven

De Zouthaven is over een afstand van circa 110 m verlengt. Het landoppervlak dat wordt vergraven tot oppervlaktewater is circa 3.300 m² [bron 10]. De Zouthaven mag meegeteld worden als compensatie aangezien er geen waterscheiding tussen de verschillende wateren ligt en er eenzelfde waterpeil gehandhaafd wordt. Er wordt echter al een gedeelte van het gegraven wateroppervlak, circa 700 m², reeds ter compensatie gebruikt voor een ander project (demping van een insteekhaven bij de Dijksgroen). De overige 2.600 m² van het nieuwe oppervlaktewater bij de Zouthaven is zodoende beschikbaar ter compensatie van de (tijdelijke) demping van oppervlaktewater bij de projecten rond het Oosterdok.

Project Zouthaven	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Verlengen Zouthaven	permanent	0	3.300	3.300
Reservering wateroppervlak voor ander project	permanent	700	0	2.600
Totaal				+ 2.600 m²

Tabel 2: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door verlengen Zouthaven

4.1.3. Herinrichting Prins Hendrikkade

Figuur 5: Prins Hendrikkade

DIVV gaat de Prins Hendrikkade tussen de Kamperbrug en het Kattenburgerplein herinrichten [bron 11]. In de plannen wordt de huidige kademuur in stand gehouden waardoor er geen demping of uitbreiding van oppervlaktewater plaatsvindt. Hierop zijn een drietal uitzondering:

- het landhoofd bij de ODE-brug, opgenomen in paragraaf 4.1.1. ;
- het huidige touringcarplatform, inclusief de toekomstige inrit van de ondergrondse parkeergarage onder het Oosterdok, opgenomen in paragraaf 4.1.5. ;
- de verbindingsdam Oosterdokskaai, opgenomen in paragraaf 4.1.8. .

Project	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Herinrichting Prins Hendrikkade	permanent	0	0	0
Totaal				0 m²

Tabel 3: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door herinrichting Prins Hendrikkade

4.1.4. Herinrichting Oosterdokskade

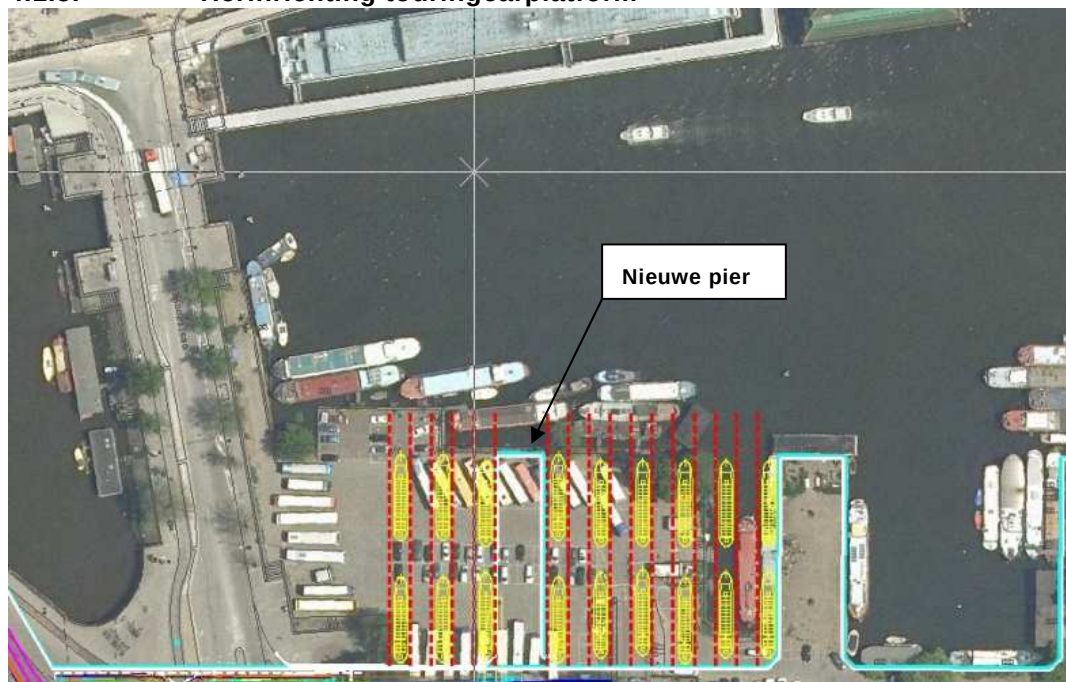
Figuur 6: Oosterdokskade

Vele werkzaamheden zijn uitgevoerd bij de Oosterdokskade (aan de noordzijde van het Oosterdok). Hierbij is geen extra oppervlaktewater (tijdelijk) gerealiseerd of gedempt.

Project	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Herinrichting Oosterdokskade	permanent	0	0	0
Totaal				0 m²

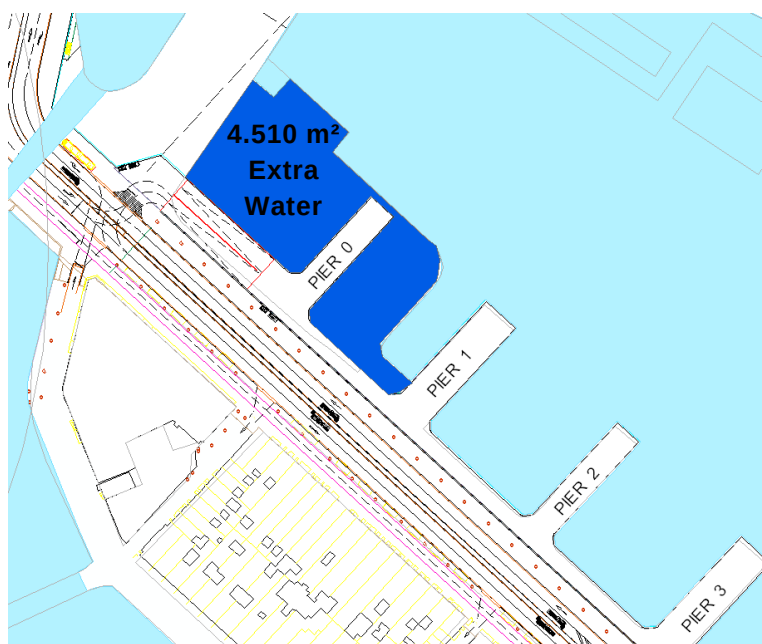
Tabel 4: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door herinrichting Oosterdokskade

4.1.5. Herinrichting touringcarplatform

Figuur 7: Touringcarplatform

Ten oosten van de verbindingsdam van de Oosterdokskade bevindt zich momenteel een touringcarplatform. Het platform bestaat uit een massief grondlichaam. Het touringcarplatform moet verdwijnen en plaats maken voor ligplaatsen voor boten. De projectgroep Zuidelijke IJoever heeft een nieuwe maaiveldinrichting inclusief kade en inrit naar de ondergrondse parkeergarage onder het Oosterdok gemaakt. Het grootste deel van het grondlichaam wordt verwijderd maar er blijft één pier aanwezig. In totaal wordt het oppervlaktewater met 4.510 m uitgebreid.

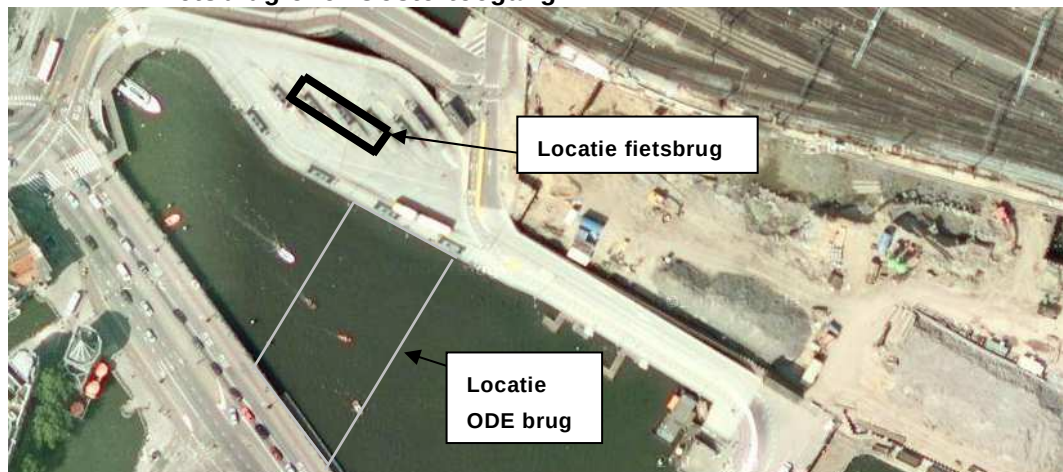

Figuur 8: Extra oppervlaktewater ter plaatse van het huidige touringcarplatform

Project	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Herinrichting touringcarplatform	permanent	0	4.510	+ 4.510
Totaal				+ 4.510 m²

**Tabel 5: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door herinrichting
touringcarplatform**

4.1.6. Aanleg kade-uitbreiding zuidoostzijde stationseiland nabij fietsbrug over Oostertoegang

Figuur 9: Fietsbrug over Oostertoegang

Ter plaatse van het huidige tijdelijke busstation wordt in de toekomst een fietsbrug gerealiseerd. Deze fietsbrug komt te liggen over de Oostertoegang en zorgt voor een goede aansluiting van de ODE brug op het Stationseiland. De fietsbrug wordt 8 meter breed en overspant de Oostertoegang in één keer met een overspanning van 25,5 m. Het oostelijke landhoofd sluit aan op het grondlichaam van het landhoofd van de ODE brug, hierbij vindt geen demping van oppervlaktewater plaats (de demping hoort bij de aanleg van de ODE brug). Voor de aansluiting van de fietsbrug op het Stationseiland, westelijk landhoofd, wordt een grondlichaam aangelegd. Hierbij wordt circa 715 m² oppervlaktewater gedempt.

Project Fietsbrug Oostertoegang	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Oostelijke landhoofd (= noordelijk landhoofd ODE-brug)	permanent	0	0	0
Westelijke landhoofd (= kade-uitbreiding zuidoostzijde stationseiland)	permanent	715	0	- 715
Totaal				- 715 m²

Tabel 6: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door kade-uitbreiding zuidoostzijde stationseiland nabij fietsbrug over Oostertoegang

4.1.7. Ontmanteling tijdelijke busstation

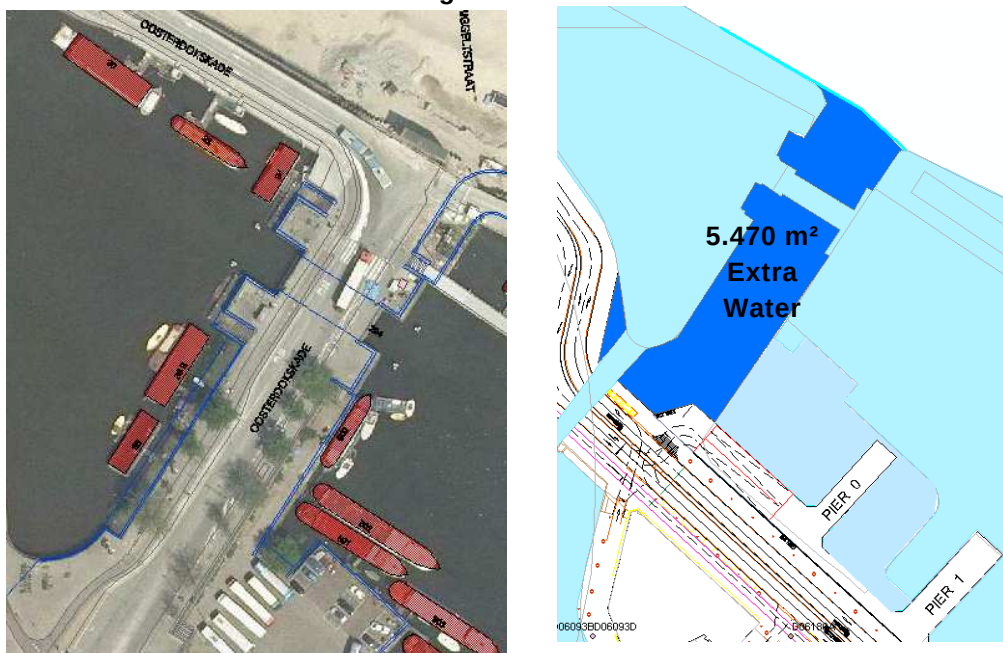
Figuur 10: Tijdelijke busstation

Het tijdelijke busstation nabij brug 228 wordt gefaseerd ontmanteld. Het tijdelijke busstation bestaat uit een dek gefundeerd op palen, waardoor er waterberging onder het busplatform kan plaatsvinden. Het ontmantelen van het tijdelijke busplatform levert slechts een minimale hoeveelheid extra oppervlaktewater op, namelijk de doorsnede van alle buispalen (circa 5 m²).

Project	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Ontmanteling tijdelijke busstation	permanent	0	5	+ 5
Totaal				+ 5 m²

Tabel 7: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door ontmanteling tijdelijke busstation

4.1.8. Afbraak verbindingsdam Oosterdokskade

Figuur 11: Verbindingsdam in de Oosterdokskade

De functie van de verbindingsdam in de Oosterdokskade wordt overgenomen door de ODE brug. Door de vele bouwactiviteiten in de omgeving is het vanwege logistieke aspecten echter wenselijk de verbindingsdam in stand te houden tot ruim na realisatie van de ODE-brug. Nadat de werkzaamheden aan de noordzijde van het Centraal Station afgerond zijn kan de verbindingsdam afgebroken worden. Hiermee wordt het oppervlaktewater met circa 5.470 m² uitgebreid.

Project	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Afbraak verbindingsdam Oosterdokskade	permanent		5.470	+ 5.470
Totaal				+ 5.470 m²

Tabel 8: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door afbraak verbindingsdam Oosterdokskade

4.1.9. Ondergrondse parkeergarage onder Oosterdok

Figuur 12: Ondergrondse parkeergarage Oosterdok

Onder het Oosterdok wordt door stadsdeel Amsterdam Centrum een ondergrondse parkeergarage gerealiseerd. In de eindsituatie bevindt de garage zich geheel onder de waterbodem (de in- en uitrit uitgezonderd, deze is echter reeds meegenomen in paragraaf 4.1.5.).

Bij de gefaseerde aanleg wordt echter een bouwkuip gerealiseerd in het Oosterdok, waarbij het voor de waterberging relevante oppervlak beperkt wordt. In de eerste fase van 2 jaar wordt gebouwd aan de ondergrondse parkeergarage en de toegangstunnel. De bouwkuip heeft dan een oppervlak van circa 9.100 m².

Na de eerste fase is de toegangstunnel af en wordt er alleen nog maar gedurende 2 jaar gebouwd aan de ondergrondse parkeergarage. De bouwkuip heeft dan nog een oppervlak van circa 7.200 m² [bron 12].

Project	Status	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Bouw parkeergarage Oosterdok met toegangstunnel	Tijdelijk	9.100	0	-9.100
Bouw parkeergarage Oosterdok	Tijdelijk	0	1.900	-7.200
Eindsituatie ondergrondse parkeergarage Oosterdok met toegangstunnel	Definitief	0	7.200	0
Totaal				0 m²

Tabel 9: Verandering hoeveelheid oppervlaktewater door bouw ondergrondse parkeergarage Oosterdok

4.2. Oppervlaktewater in de tijd

Door de dempingen en ontgravingen van de verschillende projecten in een chronologische volgorde te zetten wordt duidelijk wanneer er een waterbergingstekort is en hoeveel oppervlaktewater er tekort is.

Jaar	Project	Demping [m ²]	Ontgraving [m ²]	Cumulatief [m ²]
Gereed	Verlengen Zouthaven	700	3.300	+ 2.600
2010	Herinrichting Oosterdokskade	0	0	+ 2.600
2010	Aanleg ODE brug	590	0	+ 2.010
2010	Ontmanteling tijdelijk busstation	0	5	+ 2.015
2011	Na realisatie ODE brug	0	120	+ 2.135
2011	Aanleg kade-uitbreiding zuidoostzijde stationseiland nabij fietsbrug over Oostertoegang	715	0	+ 1.420
2013	Herinrichting touringcarplatform	0	4.510	+ 5.930
2013	Afbraak verbindingsdam Oosterdokskade	0	5.470	+ 11.400
2013 - 2015	Aanleg ondergrondse parkeergarage Oosterdok met toegangstunnel (fase 1)	9.100	0	+ 2.300
2013 - 2017	Herinrichting Prins Hendrikkade	0	0	+ 2.300
2015 - 2017	Aanleg ondergrondse parkeergarage Oosterdok zonder toegangstunnel (fase 2)	0	1.900	+ 4.200
2017	Na realisatie ondergrondse parkeergarage Oosterdok met toegangstunnel	0	7.200	+ 11.400
Totaal (eindsituatie)		- 11.105	+ 22.505	= + 11.400 m²

Tabel 10: Oppervlaktewaterbalans in de tijd [bron 13]

Doordat bij de Zouthaven van de 3.300 m² extra wateroppervlak slechts 700 m² voor een ander project als compensatie dient, is nog 2.600 m² oppervlaktewater beschikbaar als compensatie voor de projecten rond het Oosterdok. Bij het uitvoeren van de verschillende projecten rond het Oosterdok is er te allen tijden een waterbergingsoverschot van minimaal 1.420 m² oppervlaktewater. Er is dus geen waterbergingstekort.

In de eindsituatie (circa 2017) is de totale hoeveelheid extra oppervlaktewater 11.400 m². Het waterbergingsoverschot in de verschillende periodes kan gebruikt worden als waterbergingscompensatie voor andere projecten.

5 Conclusies

Een groot aantal gemeentelijke projecten rond het Oosterdok en de Zouthaven zijn als geheel beschouwd, om het saldo gegraven/gedempt oppervlaktewater te bepalen voor alle projecten samen.

De aanleg van de ODE brug resulteert in een vermindering van het oppervlaktewater met 470 m². Bij de bouw van de brugpijler worden damwanden toegepast om “in den droge” te kunnen werken, zodat het tekort tijdelijk 590 m² is. Deze vermindering van de hoeveelheid oppervlaktewater is gecompenseerd in de Zouthaven. De Zouthaven is verder uitgegraven, waardoor extra oppervlaktewater gerealiseerd is. Van dit gegraven oppervlaktewater was nog 2.600 m² beschikbaar ter compensatie van de projecten bij het Oosterdok.

Door de herinrichting van het touringcarplatform langs de Prins Hendrikkade en de afbraak van de verbindingsdam Oosterdokseiland ontstaat een aanzienlijke hoeveelheid extra oppervlaktewater. Deze hoeveelheid extra oppervlaktewater is voldoende om als compensatie te dienen voor de aanleg van de ondergrondse parkeergarage en toegangstunnel onder het Oosterdok.

De projecten resulteren uiteindelijk in een toename van het oppervlaktewater met 11.400 m².

De volgende waterbergingsoverschotten zijn beschikbaar voor uitbreiding van de verharding en demping van oppervlaktewater in andere nabije (gemeentelijke) projecten:

- Voor 2013: maximaal 1.420 m² wateroppervlak als compensatie
- Tot 2017: maximaal 2.300 m² wateroppervlak als compensatie
- Na 2017: maximaal 11.400 m² wateroppervlak als compensatie

6 Bronvermelding

-
- [bron 1] Keur AGV 2009, Integrale Keur van het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), Op 26 november 2009 vastgesteld door het Algemeen Bestuur;
- [bron 2] Rapportage "Oppervlaktewaterbalans rond Oosterdokskade", projectnummer 50141, documentnummer 13617, versie 2, IBA, 30 maart 2007;
- [bron 3] Tekening Uitbreiding busdek, Details, concept, bestek, tekeningnummer 8001A 1 & 2466, Arcadis, 27 oktober 2003;
- [bron 4] Tekening Verbreding busbaan, Nieuw gedeelte, concept, bestek, tekeningnummer 9002A 1 & 2466, Arcadis, 27 oktober 2003;
- [bron 5] Tekening ODE brug en fietsbrug Amsterdam, Aanzicht en doorsneden, voorontwerp, projectnummer NWC0510700, tekeningnummer NWC 051700-01, versie B.4, Advin, 5 oktober 2006;
- [bron 6] Schets Touringcarplatform, naam TCP schets 1, Toine van Goethem (Dienst Ruimtelijke Ordening), 26 januari 2007;
- [bron 7] Tekening SP maaiveld PH breede stoep, per email ontvangen op 18 mei 2010, van dhr. A. Theeuwes (OGA)
- [bron 8] Keurkaart AGV 2006 – Regio Amsterdam, kaartnummer IM 20060059, Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, 27 maart 2006;
- [bron 9] Inrichting, Gebruik en Onderhoud van wateren en oevers, Beleidsnota hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), AGV, 9 maart 2006;
- [bron 10] Tekening OHK, Zouthaven 2^e fase, Grond en oeverwerken, projectnummer 128285, tekeningnummer 4986, Ingenieursbureau Amsterdam, 26 juli 2006;
- [bron 11] Notitie Coördinatie rondom ODE-brug met betrekking tot Kabels en Leidingen, documentnummer 11467/pat, projectnummer 128965 / 20138, Ingenieursbureau Amsterdam, 6 februari 2007;
- [bron 12] Email "Informatie nieuwe ondergrondse parkeergarage onder het Oosterdok" ontvangen op 10 juni 2010 van B. Wouwenaar (stadsdeel Amsterdam Centrum);
- [bron 13] Email "Extra informatie voor geüpdate Watertoets Oosterdok" ontvangen op 2 juni 2010 van L. Kwak (Projectmanagement Bureau);

BIJLAGE 1 – Hoofdstuk demping uit de beleidsnota “Inrichting, Gebruik en Onderhoud van wateren en oevers”

1 Dempingen

1.1 Inleiding

Keur artikel 14 lid 1-b: *Het is verboden primaire, secundaire en tertiaire wateren: geheel of gedeeltelijk te dempen.*

Demping van water leidt tot een afname van de bergingscapaciteit van het watersysteem. Iedere activiteit die leidt tot een afname van het bergend oppervlak wordt daarbij beschouwd als demping. De huidige bergingscapaciteit is – in samenhang met afvoer- en gemaalcapaciteit - afgestemd op het voorkómen van wateroverlast. Wateroverlast kan ontstaan als na extreme neerslag onvoldoende water kan worden geborgen of afgevoerd. De mate van wateroverlast is afhankelijk van de bergingsmogelijkheden in polder en boezem en van afvoer- en gemaalcapaciteit. Het dempen van oppervlaktewater leidt tot vermindering van de berging en daarmee vergroting van de kans op wateroverlast.

Behalve het letterlijk dempen van wateren leidt ook het ophogen of omkaden van boezemland tot afname van de bergingscapaciteit en moet daarom als demping worden beschouwd. Bij een peilstijging kan immers minder water worden geborgen. In de Keur is onttrekking van boezemland aan de boezem door omkading of bedijking en ophoging van het maaiveld in boezemland dan ook verboden (artikel 20 lid a en lid b)(zie hoofdstuk 2).

Demping kan ook ontstaan door het veranderen van het profiel van een oever al dan niet in samenhang met het plaatsen van beschoeiing. Met name wanneer het bovenwatertalud van de oever steiler wordt door bijvoorbeeld aanplemping van grond tussen de beschoeiing en het oorspronkelijke talud. Ook hiervoor geldt dat compensatie verplicht is.

Bij de ontheffingverlening voor (andere) Keur-plichtige werken wordt eveneens nagegaan of sprake is van demping en moet deze normaal gesproken worden gecompenseerd. Wanneer het gaat om een zeer geringe demping, bijvoorbeeld door de plaatsing van een of twee meerpalen of steigerpalen in het water kan de ontheffingverlener dispensatie geven van de compensatieplicht. Dispensatie kan ook worden gegeven bij de bouw van een brug voor algemeen gebruik en andere publieke werken in het water die niet op alternatieve wijze gerealiseerd kunnen worden. In alle andere gevallen is compensatie verplicht.

Financiële compensatie van kleine dempingen door het plaatsen van voor de stabiliteit van de betreffende constructie benodigde palen of andere vormen van fundering is in principe toegestaan wanneer constructies met minder palen (demping) redelijkerwijs niet mogelijk zijn.

1.2 Voorwaarden

AGV beoordeelt iedere aanvraag voor demping. Allereerst wordt vastgesteld of de voorgenomen activiteit voldoet aan een aantal voorwaarden. Deze voorwaarden zijn vetgedrukt en hebben de kracht van beleidsregel. Per voorwaarde is toegelicht waarom AGV deze voorwaarden stelt.

Beleidsregel 1-1

De wateraan- en -afvoercapaciteit van primaire en secundaire wateren mag niet worden aangetast en de wateraan- en -afvoer van percelen van andere gerechtigden mag niet worden belemmerd.

Demping van primaire en secundaire wateren is binnen het (door)stromingsprofiel niet toegestaan. In deze wateren, die een functie hebben in de aanvoer of afvoer van water van/voor percelen van meerdere gerechtigden, zal het geheel of gedeeltelijk dempen, met name van het stromingsprofiel, doorgaans leiden tot een stagnatie van de doorstroming en daarmee tot een verminderd functioneren van het watersysteem. Het is niet acceptabel om wateren te dempen indien aangrenzende percelen daardoor niet meer in voldoende mate kunnen worden voorzien van water. Evenmin zijn dempingen acceptabel indien het water van aangrenzende percelen niet meer in voldoende mate kan worden afgevoerd. In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen die leiden tot verkleining van het stromingsprofiel verboden zijn.

Beleidsregel 1-2

De activiteit mag geen negatieve effecten hebben op de (ondiepe) grondwaterhuishouding.

De ontwateringsdiepte van een gebied nabij een sloot of ander water kan aanmerkelijk wijzigen als gevolg van de demping daarvan. In dat geval is er sprake van een negatief effect op de grondwaterhuishouding. Demping kan ook leiden tot negatieve effecten elders. AGV zal in dergelijke gevallen een compensatieplicht opleggen aan de initiatiefnemer of demping niet toestaan. Soms kan het uit oogpunt van verdrogingsbestrijding juist gewenst zijn een water te dempen. In dergelijke gevallen zal AGV na een integrale afweging ontheffing verlenen voor de demping.

Beleidsregel 1-3

De activiteit mag geen negatief effect hebben op de waterkwaliteit.

Voor demping van water mag geen materiaal worden gebruikt met een negatieve invloed op de waterkwaliteit. De voor demping gebruikte materialen moeten voldoen aan de eisen van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en het daaraan gekoppelde Bouwstoffenbesluit. Naast een eventuele directe negatieve invloed op de waterkwaliteit als gevolg van afgifte van toxische stoffen of nutriënten kan demping van water ook indirect leiden tot waterkwaliteitsverslechtering. Bijvoorbeeld wanneer in de overblijvende watermassa door isolatie of verminderde waterbeweging zuurstofproblemen zullen optreden. AGV beoordeelt of er sprake zal zijn van onacceptabele (indirecte) negatieve effecten op de waterkwaliteit door demping van water.

Beleidsregel 1-4

De activiteit mag geen negatieve effecten hebben op de ecologische toestand ofwel kwaliteit en de natte natuurwaarden van wateren en oevers.

Wateren hebben naast een functie in de doorstroming en waterbeheersing ook een algemene ecologische functie en vaak ook een natuurfunctie. De functie van het water is vastgelegd in het Waterbeheersplan van AGV en in provinciale waterhuishoudingsplannen. Wateren met een natuurfunctie hebben in het water, langs de oever of nabij het water (potentieel) hoge zogenaamde 'natte' natuurwaarden. Wateren die deel uitmaken van ecologische verbindingzones zijn belangrijk voor de trek van planten en dieren langs en door het water. Demping van wateren met hoge natuurwaarden (functie natuur of natte ecologische verbindingzone) is niet toegestaan wanneer dit leidt tot aantasting of vernietiging van deze natuurwaarden.

Beleidsregel 1-5**Watergerelateerde cultuurhistorische belangen en archeologische waarden mogen niet worden geschaad.**

Gebieden met natuurwetenschappelijke, landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden worden overigens ook beschermd tegen demping door de provinciale Landschapsverordeningen. Voor demping in deze (en andere) gebieden dient ook een ontheffing bij de provincie te worden aangevraagd. Alleen als de natte natuurwaarden niet worden bedreigd is demping mogelijk, maar alleen onder door de provincie gestelde strikte voorwaarden. Zo mag onder bepaalde omstandigheden gebruik worden gemaakt van schoon snoeihout, boomschors en boomstobben, maar alleen in veenweidegebied en onder de waterspiegel. Ook wateren zonder specifieke natuurfunctie kunnen van belang zijn voor lokale fauna. Eventuele demping van dergelijke wateren dient op een zodanige wijze plaats te vinden dat in het water aanwezige fauna, met name vissen, naar het open water kunnen ontkomen.

Beleidsregel 1-6**Watergebonden belangen van derden mogen niet worden geschaad.**

Ook andere watergebonden belangen van derden mogen niet worden geschaad. Zo mag demping bijvoorbeeld het vaarwegverkeer niet ernstig belemmeren of onmogelijk maken. AGV kan om cultuurhistorische redenen een uitzondering op de compensatieplicht maken. Dit geldt bijvoorbeeld voor initiatieven die zijn bedoeld om een eerder bestaande, waardevolle situatie te herstellen. Een voorbeeld is het herstel van legakkers in grote plassen. Voorwaarde is dan wel dat de initiatiefnemer met luchtfoto's of kaartmateriaal kan aantonen dat de nagestreefde situatie ter plaatse maximaal vijftien jaar geleden nog aanwezig was.

Beleidsregel 1-7**Indien de aanvrager op onmiskenbare wijze kan aantonen waar maximaal 15 jaar voor de gewenste herstelwerkzaamheden de oorspronkelijk landwatergrens lag, dan zal AGV ontheffing verlenen voor demping tot de oorspronkelijke land-watergrens, zonder daarvoor compensatie te eisen.**

Indien een voorgenomen activiteit op grond van één of meer van de bovenstaande criteria stuit op ernstige bezwaren wordt de aanvraag door AGV negatief beoordeeld.

1.3 Afdoende compenserende maatregelen

Indien een voorgenomen activiteit voldoet aan de criteria uit de voorgaande paragraaf kan AGV ontheffing verlenen van het verbod op dempingen. In dat geval moeten wel afdoende compenserende maatregelen worden genomen. Dat betekent in ieder geval: **de bergingscapaciteit van het watersysteem mag niet verminderen ten opzichte van die vóór de voorgenomen activiteit.**

Concreet dienen de volgende compenserende maatregelen te worden genomen:

Beleidsregel 1-8**Voor elk gedeelte oppervlaktewater dat wordt gedempt dient elders in hetzelfde peilgebied minimaal een even groot gedeelte open water gecreëerd te worden. Dit op zodanig wijze dat andere functies of gebruiksvormen niet negatief worden beïnvloed.**

Demping van een (deel van een) water dat bijdraagt aan de berging leidt tot een afname van het bergend vermogen van dat watersysteem. Ter compensatie hiervan moet een minstens even groot oppervlak water in hetzelfde peilgebied worden gecreëerd. Uiteraard moet ook het compensatiewater bijdragen aan de waterberging in dat gebied. Daartoe dient het water in open verbinding te staan met de rest van het oppervlaktewatersysteem. Feitelijk zou het juist zijn om compensatie van berging uit te drukken in kubieke meters bergend vermogen. Omdat echter normaal gesproken in hetzelfde peilgebied – met dezelfde peilfluctuaties – dient te worden gecompenseerd is gekozen voor het gebruik van vierkante meters, aangezien daarmee eenvoudiger kan worden gerekend. Voor berekening van het aantal gedempte vierkante meters wordt het oppervlak berekend op de hoogte van het vastgestelde (streef)peil.

Beleidsregel 1-9**Voordat demping plaats vindt dient fysieke compensatie elders in het peilgebied te zijn gerealiseerd.**

AGV staat op het standpunt dat een demping niet mag worden uitgevoerd voordat fysieke compensatie elders heeft plaatsgevonden. Compensatie op een later tijdstip betekent namelijk een tijdelijke vermindering van de bergingscapaciteit van het watersysteem en kan leiden tot lokale wateroverlast.

Beleidsregel 1-10**De dimensionering van nieuw te creëren oppervlaktewater dient te voldoen aan door AGV in de ontheffing aan te geven voorwaarden.**

Deze voorwaarden zullen door AGV afhankelijk van de lokale situatie worden vastgesteld. Van belang voor de dimensionering is in ieder geval de functie in het watersysteem met betrekking tot waterberging en wateraan- en -afvoer. Bij de herinrichting van wateren (dus ook bij nieuw te graven wateren) dienen bij voorkeur natuurvriendelijke oevers met een ondiepe of flauw aflopende oeverzone te worden aangelegd. Waar natuurvriendelijke oevers door lokale omstandigheden niet mogelijk of gewenst zijn dienen de uitgangspunten voor profielen van wateren, zoals die zijn vastgelegd in hoofdstuk 5, te worden aangehouden. Daar waar de grondsoort dit toelaat betekent dit onder meer een minimale breedte van 2,00 meter, een minimale aanlegdiepte van een-kwart van de breedte en een onderwatertaludhelling van maximaal 1:1½.

Beleidsregel 1-11**Indien in hetzelfde peilgebied geen fysieke compensatie kan worden gecreëerd en dit geen negatieve gevolgen heeft in het betreffende peilgebied kan compensatie plaatsvinden in een aanliggend peilgebied binnen hetzelfde bemalingsgebied; indien ook daar geen compensatie kan worden gecreëerd en AGV van oordeel is dat er voldoende berging is binnen het betreffende bemalingsgebied, kan compensatie worden gezocht in een ander bemalingsgebied. Financiële compensatie is alleen bij zeer hoge uitzondering toegestaan. Ook dan is demping pas toegestaan nadat de fysieke compensatie door AGV heeft plaatsgevonden.**

Wanneer er geen ruimte is voor compensatie en er al voldoende ruimte is in het betreffende peilgebied en AGV geen overschrijdingen van maximaal toelaatbare peilstijgingen verwacht, kan compensatie worden gezocht in een aanliggend peilgebied. Als er in het betreffende bemalingsgebied als geheel voldoende ruimte voor water is, mag ook naar compensatie worden gezocht in een andere bemalingsgebied met een tekort aan ruimte voor water. Indien de initiatiefnemer naar het oordeel van het hoogheemraadschap veel moeite heeft gedaan om compensatie te vinden en daarin niet is geslaagd kan AGV, bij hoge uitzondering, financiële compensatie toestaan. De prijs die per vierkante meter moet worden betaald is gesteld op ***driemaal de gemiddelde grondprijs per gedempte vierkante meter ter plaatse van de demping, zoals deze is op te vragen in het kadaster***. Deze prijs is gebaseerd op de kosten die AGV moet maken voor het zoeken naar een geschikte locatie voor compensatie, voor verwerving van de benodigde grond en voor het realiseren van de compensatie (graafwerk, inrichting e.d.). AGV hecht namelijk een groot belang aan fysieke compensatie en is van mening dat een demping alleen voor financiële compensatie in aanmerking komt indien de initiatiefnemer zich grote inspanningen heeft getroost om fysieke compensatie te realiseren.

1.4 Waterbergingsbalans

Gemeenten, stadsdelen, provincies, natuurterreinbeheerders en andere grondeigenaren kunnen wanneer zij dit wensen een waterbergingsbalans door AGV bij laten houden. Dit betekent dat per peil- of bemalingsgebied door AGV wordt bijgehouden waar en hoeveel vierkante meter water wordt gecreëerd en waar dit wordt gedempt. Voor registratie geldt een minimum van 10 m² per ingreep. Beleidsregels 1-1 t/m 1-6 blijven echter altijd van toepassing, ofwel:

Demping mag nooit leiden tot een verhoogd risico op lokale wateroverlast of een verslechtering van de ecologische toestand binnen het betreffende peil- of bemalingsgebied.

DWR/Waternet zal ook voor AGV een dergelijke waterbergingsbalans per peil- of bemalingsgebied bijhouden voor dempingen en nieuw gegraven water, mede ten behoeve van de in bepaalde gevallen benodigde compensatie bij het groot onderhoud van waterkeringen (zie §1.5).

Dit alles staat los van de eisen die gesteld worden bij toename van verhard oppervlak. Tenzij er in het gebied waar verhard oppervlak wordt aangelegd al voldoende oppervlaktewater aanwezig is om lokale wateroverlast door de toename van verharding te voorkomen. In dat geval kan het vereiste oppervlak open water in mindering worden gebracht op de waterbergingsbalans. Voorwaarde is dat de balans altijd positief blijft, ofwel er mag pas worden gedempt wanneer elders al voldoende water is gecreëerd. Gemeenten en stadsdelen kunnen overschotten of potentiële tekorten ook uitwisselen met buurgemeenten of stadsdelen binnen hetzelfde peil- of bemalingsgebied. Indien gewenst kan in overleg met AGV worden nagegaan of uitwisseling van vierkante meters tussen verschillende peil- of bemalingsgebieden mogelijk is. Ook voor deze vormen van uitwisseling is de randvoorwaarde dat er geen toename van risico op lokale wateroverlast mag ontstaan en dat voldaan moet zijn aan de eisen van beleidsregels 1-1 t/m 1-6 (zie §1.2).

1.5 Demping bij buitengewoon onderhoud van waterkeringen

Veel waterkeringen zijn gelegen op een slappe en sterk samendrukbare ondergrond, waardoor ze aan voortdurende zetting onderhevig zijn. Dit maakt periodieke ophoging en versterking noodzakelijk, het zogenaamde groot of buitengewoon onderhoud. Indien voor de reconstructie aan de waterzijde grond moet worden aangebracht vermindert het bergend oppervlak en is er feitelijk sprake van demping. Door zetting van de waterkering is het bergend oppervlak in de jaren daarvoor echter langzaam maar zeker toegenomen en zal dit ook in de jaren na reconstructie toenemen. Niet alleen de kruin van een waterkering is aan zetting onderhevig, maar ook de taluds. Wanneer een waterkering direct aan oppervlaktewater grenst zakt het talud in de loop der tijd tot onder het niveau van de (maatgevende) waterstand en is sprake van verruiming van het watersysteem. Bij herstel van het oorspronkelijke profiel wordt de verruiming weer teniet gedaan, zonder dat sprake is van structurele demping.

Beleidsregel 1-12

Bij ophogingen c.q. reconstructies van waterkeringen die plaatsvinden binnen het oorspronkelijke waterkeringprofiel ten tijde van de vorige ophoging/reconstructie is er géén sprake van structurele demping van oppervlaktewater.

Voor (periodiek) onderhoud aan waterkeringen geeft de Keur duidelijke regels en uitgangspunten. Werkzaamheden aan waterkeringen om de oorspronkelijke richting, vorm, afmeting en constructie te behouden, vallen onder onderhoud. Hiervoor is geen keurontheffing nodig. Zoals in het voorgaande is toegelicht is er ook geen sprake van structurele demping. Het oorspronkelijke waterkeringprofiel is in beginsel vastgelegd in een legger. Indien geen legger van de betreffende waterkering aanwezig is kan het oorspronkelijke waterkeringprofiel worden afgeleid van dwarsprofieltekeningen van de vorige ophoging/reconstructie. Indien ook deze profielen niet aanwezig zijn kan het oorspronkelijke profiel worden gereconstrueerd op basis van het zettinggedrag van de waterkering in de periode sinds de voorgaande ophoging.

Beleidsregel 1-13

Indien het nieuwe waterkeringprofiel na kadeophoging of –reconstructie buitendijks buiten het oorspronkelijke waterkeringprofiel valt is sprake van (structurele) demping. Het hoogheemraadschap zal per bemalingsgebied en per boezemstelsel een balans bijhouden van dempingen en verruiming van oppervlaktewater bij onderhoud van waterkeringen. Deze waterbergingsbalans(en niet de individuele kadereconstructieprojecten) dient te voldoen aan de algemene beleidsregels voor dempingen (zie ook §1.4).

Het onderhoud van waterkeringen wordt in principe per kadevak uitgevoerd. Door deze projectmatige benadering ontstaat een fasering van werkzaamheden. Soms is onvoldoende ruimte beschikbaar en is demping van oppervlaktewater buiten het oorspronkelijk waterkeringprofiel nodig. Soms is sprake van verruiming van een watersysteem. Onderhoud van waterkeringen wordt daarom wat demping en ophoging van boezemland betreft op basis van balansen per bemalingsgebied en boezemstelsel beoordeeld (zie ook § 1.4 en §2.2).

1.6 Demping en het Bouwstoffenbesluit***Beleidsregel 1-14 Demping overige (geïsoleerde) wateren***

Het Bouwstoffenbesluit voor gebruik van bouwstoffen in water is niet van toepassing op demping van geïsoleerde wateren die niet zijn aangewezen als primaire, secundaire of tertiaire wateren. Tenzij het gaat om grotere geïsoleerde wateren met een min of meer natuurlijk ecosysteem. De terreineigenaar of -beheerder is zelf verantwoordelijk voor eventuele schade die op zijn terrein of op dat van anderen (omwonenden) ontstaat wanneer door bijvoorbeeld demping (grond)wateroverlast ontstaat.

Voor kleinere wateren die niet in directe of indirecte verbinding staan met andere wateren is het Bouwstoffenbesluit voor gebruik van bouwstoffen in water niet van toepassing omdat geen verontreiniging kan ontstaan van andere wateren. Als het gaat om grotere geïsoleerde wateren met een min of meer "natuurlijk" ecosysteem is het Bouwstoffenbesluit wel van toepassing.

Beleidsregel 1-15 Demping van aan het watersysteem onttrokken wateren

De regelgeving uit de Keur en het Bouwstoffenbesluit is niet van toepassing op wateren die op basis van een toegekende ontheffing op artikel 14 lid 1-b uit de Keur (demping), na afdoende compensatie elders, aan het bestaande watersysteem zijn onttrokken.

Wateren die op basis van een Keur-ontheffing, na compensatie elders, aan het bestaande watersysteem zijn onttrokken worden geacht geen "normaal" (natuurlijk) ecosysteem meer te bevatten en worden daarom niet meer als oppervlaktewateren beschouwd. Ze vallen dan niet (meer) onder de regels van de Keur en het Bouwstoffenbesluit voor gebruik van bouwstoffen in water. Voorwaarde is wel dat de scheiding van andere wateren plaats vindt door middel van een damwand of 'schone' grond ofwel materialen die wél voldoen aan het Bouwstoffenbesluit voor gebruik van bouwstoffen in wateren (melding verplicht). Daarna volstaat het aanvragen van een vergunning bij de gemeentelijke milieudienst op basis van het Bouwstoffenbesluit voor het dempen van het afgesloten deel.

Colofon

Oppervlaktewaterbalans rond Oosterdokskade

Update 2010

Tekst

Gemeente Amsterdam
Ingenieursbureau

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder bronvermelding.

Ingenieursbureau Amsterdam
Weesperstraat 430
Postbus 12693
1100 AR Amsterdam